
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN DUYGUSAL ZEKÂLARININ İLETİŞİM BECERİLERİNE VE BİREYSEL YENİLİKÇİLİK SEVİYELERİNE ETKİSİ

Tuba Büyükbeşe
Emre Direkçi
Burcu Erşahan

ÖZET

Bu çalışmanın amacı üniversite öğrencilerinin duygusal zekâlarının iletişim becerilerine ve bireysel yenilikçilik seviyelerine etkisini incelemektir. Sonuçların değerlendirilmesi, korelasyon ve regresyon analizleriyle yapılmıştır. Gaziantep ilinde bulunan 3 üniversitenin İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi (İİBF) öğrencileri arasından tesadüfî olarak seçilen 203 üniversite öğrencisi üzerinde yapılan bu araştırma sonucunda; duygusal zekânın iletişim becerisini ve bireysel yenilikçiliği olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Duygusal zekâ, Yenilikçilik, İletişim.

THE IMPACT OF UNIVERSITY STUDENTS' EMOTIONAL INTELLIGENCE ON COMMUNICATION SKILLS AND INDIVIDUAL INNOVATIVENESS LEVELS

ABSTRACT

The purpose of this study is to examine the effects of emotional intelligence of university students on their communication skills and individual innovativeness levels. To do so, correlation and regression analyses are used. This research examines the data of 203 university students that are selected randomly in three different universities' faculty of Economics and Administrative Sciences in Gaziantep and concludes that emotional intelligence positively affects the university students' communication skills and individual innovativeness levels.

Keywords: Emotional intelligence, Innovation, Communication.

1.Giriş

Duygusal zekâ konusu yeni bir kavram olup, özellikle Goleman (1995)'ın yayınladığı "Emotional Intelligence" adlı çalışma ile ortaya çıkmıştır (Goleman, 1995).Başarı için önemli görülen empati, duyguları ifade etme ve anlama, mizacı kontrol etme, bağımsızlık, uyum sağlayabilme, beğenilme, kişiler arası sorunları çözme, sebat, sevecenlik, nezaket, saygı gibi duygusal nitelikleri betimlemek için ortaya çıkmış bu kavram, literatüre geçtikten sonra çeşitli alanlarda incelenmiştir (Goleman, 1998).

Araştırmalara göre, kendi duygularını tanıyan ve yönetebilen, başkalarının duygularına, istek ve ihtiyaçlarına duyarlı olan duygusal zekâsı yüksek bireyler; kişisel ilişkilerinde güvene dayalı ilişkiler kurabilmektedir. Bunun sonucunda da fikirlerini açık ve doğrudan dile getirebilmekte; kendilerini ve çevrelerini sonuç odaklı harekete geçirebilmektedir (Çetinkaya ve Alparslan, 2011).

Diğer taraftan, sosyal bir varlık olan insan için iletişim büyük önem taşımaktadır. İnsanlar iletişim sayesinde çevreleriyle etkileşim içinde olmakta, çevrelerinden etkilenmekte ve çevrelerini etkilemektedirler (Iksan vd., 2012). Değişimin ve yeniliklerin hızlı bir şekilde hayatımıza girdiği küreselleşen dünya düzeninde yenilikçiliğe yatkınlık da büyük önem taşımaktadır. Bu çalışmada duygusal zekanın iletişim becerisine ve bireysel yenilikçilik düzeyine etkisi üniversite öğrencileri üzerinde bir alan çalışmasıyla incelenmiştir. Öncelikle duygusal zeka, iletişim becerileri ve bireysel yenilikçilik kavramları teorik çerçevede açıklanmış, daha sonra ilgili kavramların ilişkileri yapılan geçmiş araştırma bulgularına dayanarak hipotezler geliştirilmiştir. Çalışmanın sonunda ise alan çalışmasına ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

2.Duygusal Zekâ

Son 20 yılda psikoloji alanında duygu kavramının tekrar popüler olmasıyla birlikte, bu alanda yapılan çalışmalarda en çok üstünde durulan konu "duygusal zekâ" olmuştur (Barsade, Brief ve Spataro, 2003). Duygusal zekâ, "duyguyu kavrama ve ifade etme yeteneği, duyguyu düşüncede asimile edebilme, anlama ve duygunun ortaya çıkış noktalarını kavrayarak, kendisinin ve diğer insanların duygularını yönetebilme yeteneği" olarak tanımlanmaktadır (Mayer, Salovey, ve Caruso, 2000). Duygusal zekâ konusu, eğitim, sosyal adalet, sağlık, kişisel ilişkiler ve iş yaşamı gibi birçok alanda araştırmalara konu olmuştur (Mayer, Roberts ve Barsade, 2008). Bu konu üzerindeki ilgi, mental yeterliliğin hayatta başarılı olmak için yeterli olmadığı görüşüne dayanmaktadır. Klinik vakalar göstermiştir ki; insanlar geleneksel zekâ testlerinde yüksek skor yapsalar da, bu sonuçlar sosyal yeterlilikleri için belirleyici faktör olmamaktadır (Cherniss, 2010).

Duygusal zekânın kavramsallaşması süreci 1995 yılında Daniel Goleman tarafından aynı isimde çıkarılan kitapla başlamıştır (Edutopia, 2001). Goleman (1995), duygusal zekâyı sebat, azim gibi özellikleri kapsayan, diğerlerinin ne hissettiğini anlayabilme ve dürtülere hâkim olabilmeyi sağlayan temel yaşam becerisi olarak görmüştür. Sonraki çalışmalarında da, duygusal zekâyı, bireyin kendisinin ve başkalarının hislerini tanıma, kendisini motive etme, iş yaşamındaki ilişkilerinde duyguları yönetebilme yetisi olarak görmüş ve bilişsel yetileri tamamladığını ortaya koymuştur (Goleman, 2000).

Duygusal zekâ, çoğunlukla üç temele dayanmaktadır. İlki, duyguların hayatta önemli bir rol oynadıklarıdır. İkincisi, insanlar duyguları anlama, algılama, kullanma ve yönetme konusunda farklılıklar gösterebilmektedir. Üçüncüsü ise, bu farklılıkların bireyin çeşitli sosyal ortamlardaki (işyeri vb.) adaptasyonunu etkilediğidir (Cherniss, 2010). Bu temeller kabul edilse de, duygusal zekâ konusunda oldukça farklı görüşler bulunmaktadır. Bazı araştırmacılar, duygusal zekânın genel zekâ düzeyinden daha önemli olduğunu düşünürken; bazıları da insanın duygusal zekâsının hayatındaki başarısında ya da iyi olma halinde önemli bir etkisi olmadığını düşünmektedir (Cherniss, 2010).

Duygusal zekâ ile ilgili literatürde dört baskın model bulunmaktadır. Birincisi Bar-On (1988)'un "duygusal ve sosyal zekâ" modelidir. Bu model, insanların hayatın sosyal ve duygusal durumlarının getirdiği gerekliliklere ayak uydurmasına yardımcı olmak için sahip olması gereken özellikleri ve yetenekleri tanımlamayı amaçlamıştır. Araştırma, bu özellikleri bireyin kendisinin farkında olması, kendini ifade edebilmesi, anlaması ve diğer insanlarla iletişimde kalabilmesi olarak tanımlamıştır. Model beş ana başlık altında incelenmiştir. Bunlar; içsel zekâ, çevreyle uyum becerisi, adaptasyon, stres yönetimi ve genel ruh halidir (Bar-On, 2006).

İkinci model ise, Mayer, Salovey ve Caruso'nun çalışmasıdır (Mayer ve Salovey, 1997). Bu modelde, araştırmacılar yeni bir zekâ tipi geliştirmeyi amaçlamışlardır ve modellerini "mental yetkinlik" veya "bilgi işleme yaklaşımı" olarak görmüşlerdir. Çalışmalarında kişilik testlerindense, daha çok bilişsel yetenek testlerini baz almışlardır. Model dört bölüme ayrılmıştır ve şu şekildedir; "duyguları kavrama yeteneği, düşünceyi yönetebilmek için duyguları kullanma, duyguları anlama ve duyguları yönetebilme" (Mayer ve Salovey, 1997).

Duygusal zekâ alanında kullanılan üçüncü model ise Boyatzis ve Sala (2004)'nın ortaya çıkardığı modeldir. Bu çalışma, iş yaşamında başarı için gereken sosyal ve duygusal yeterlilikler üzerine yapılmış ve duygusal zekâ dört ana başlık altında incelenmiştir. Bunlar; öz-farkındalık, öz-yönetim, sosyal farkındalık ve ilişki yönetimidir. Modelde bulunan ana ölçekler duygusal yeterlilik envanteri ve duygusal ve sosyal envanterdir.

Literatürde kullanılan en güncel model ise "karakteristik duygusal zekâ" (trait emotional intelligence)dır. Bu model, önceki çalışmaların çoğunluğunu da içinde barındırdığı için ikinci jenerasyon modeli olarak da görülmektedir (Petrides vd., 2007). Modelde, duygu ile ilgili tüm karakteristik

özelliklere yer verilmiştir ve model dört farklı ana başlık altında incelenmektedir. Bunlar; iyi durum hali (öz-güven, mutluluk ve iyimserliği de içeren), sosyallik (sosyal yeterlilik, kararlılık ve diğer insanların duygularının yönetilebilme yetisi), öz-kontrol (stres yönetimi, duygu düzenlemesi) ve duygusallık (kendini ve diğerlerini duygusal olarak algılayabilme) şeklindedir (Petrides vd., 2007).

Duygusal zekaya sahip bireyler; duygularını kontrol edebilen, başkalarının duygularını anlayan ve bunları ustalıkla idare edebilen bireylerdir. Burada duygusal zekanın belirleyicisi önem arz etmektedir. Duygusal zekanın belirleyici yetkinliklerinden birisi iletişim becerisidir. Duygusal zekâ için, iyi iletişim kurabilme konusunda ilk olarak insanın kendisini açık ve net olarak ifade edebilmesi ve daha sonrasında başkalarını dikkatli dinlemesi ve ne söylediklerini tam olarak anlayabilmesi gerekmektedir. Bu koşullar sağlandığında bireyler birbirlerini anlayabilecek ve kendilerini daha iyi ifade edeceklerdir (Çetinkaya ve Alparşlan, 2011:366). Aşağıda iletişim becerilerine ait ayrıntılı açıklama yer almaktadır.

3.İletişim Becerileri

Genel anlamda iletişim, bilgiyi sözlü ya da sözlü olmayan yollarla veren kişi ile bilgiyi alan kişi arasındaki bilgi alışverişi süreci olarak tanımlanmaktadır. İletişimin en temel amacı anlaşmayı sağlamaktır. En yaygın iletişim yöntemi belirli bir dil kullanılarak oluşturulan sözlü iletişimdir. İletişim aynı zamanda fikirlerin, görüşlerin ve belirli bir objektifi olan bilginin değişim sürecini de içinde kapsar. Sözlü iletişim dışında bilgiler belirli sembol ya da işaretler kullanılarak da paylaşılabilir (İksan, vd., 2012).

Geçmiş yıllarda yapılan çalışmaların aksine, son yıllarda yapılan çalışmalar iletişim becerilerinin sadece doğuştan ve sezgi yoluyla oluşan bir olgu olmadığını, iletişim tekniklerinin çoğu öğesinin öğretilebilir ve geliştirilebilir olduğunu ortaya koymuştur (Korkut, 2004). Redding (1984) iyi bir iletişim için bireyde başlıca beş özellik olması gerektiğini belirtmiştir. Bu özellikler (Karatepe, 2005:246);

- Kişinin kendisini değerli bulma düzeyi, kendine olan sevgisi, kendisine atfettiği değer, başkalarının yaşamına katkı sağlama yeteneği olarak tanımlanan kişiye değer vermek,
- Kişinin onu izleyenlerin nazarında ahlaki ve geleneksel standartlara uygunluk derecesini belirten dürüstlük,
- Doğru ve hızlı anlama, kavrama, analiz etme ve sorun çözme yeteneğini ifade eden zeka,
- Güvenilirlik; inanılan bir kişi olma ve
- Duyarlılık; etkileşimde bulunulan kişiyi anlama derecesidir.

Duyguların ve düşüncelerin aktarımında ise bazı farklılıklar bulunmaktadır. Düşünceler genelde sözlü olarak anlatılırken, duygular sözsüz bir dille anlatılır. Araştırmalara göre, beden dili karşıya verilen anlam ve duygunun %55'ini oluşturuyorken, ses tonu %38, sözcükler ise sadece %7'sini oluşturmaktadır (Pease, 2003).

4. Bireysel Yenilikçilik

Bireyler yeniliklere karşı olan yatkınlıkları bakımından birbirlerinden sıklıkla ayrılırlar (Nov, 2008). Araştırmalar göstermiştir ki; bir yeniliğin uygulamasındaki başarı diğer faktörlerle birlikte bireylerin farklılıklarına da dayanmaktadır (Lu vd., 2003). Rogers (2005) yenilikçiliği, "bireyin diğer bireylerden göreceli olarak daha önce yeniliğe ayak uydurabilme derecesi" olarak tanımlamıştır. Agarwal ve Parasad (1998) ise bireysel yenilikçiliği, "bireyin yenilikçiliğe karşı adapte olma isteği" olarak tanımlamıştır.

Bireysel yenilikçilik disiplin, öğrenme yeteneği ve uygulama yeteneğinin toplamından oluşmaktadır. Bireyin bir fikir ya da ürünü yenilik olarak algılaması bireyin yeniliğe karşı göstermiş olduğu tepkiye bağlıdır (Rogers, 2005). Uzkurt (2008)'a göre bireysel yenilikçilik, problemin tanımlanması, gerekli bilgilerin depolanması, yeni fikirlerin geliştirilmesi ve sonuçların değerlendirilmesi aşamalarından oluşmaktadır.

Bireysel yenilikçilik, bireylerin risk alma becerisi, deneyimlemeye açık olmaları, yaratıcılık dereceleri gibi özelliklerine bağlı bir şekilde şekillenmektedir. Bunların dışında, yeniliğin kabul edilmesi için kullanımının kolay olması, denenebilir olması ve ortaya çıkan sonuçların gözlemlenebilir olması önem taşımaktadır (Usluel ve Mazman, 2010).

Literatürde, bireysel yenilikçilik bilişsel ve duyuşsal olmak üzere iki ayrı başlık altında incelenmiştir. Bilişsel yenilikçilik ile bireyin problem çözme yetisi, akılcı düşünme eğilimi ve diğer zihinsel faaliyetlerinden bahsedilmektedir. Bu faaliyetler, bireyin yeni deneyimlere açık olmasına neden olmaktadır. Duyuşsal yenilikçilikte ise birey, bireysel ya da organizasyonel ihtiyaçları doğrultusunda mantıksal bir değerlendirme olmaksızın yenilikleri benimsemektedir. Bu nedenle de, duyuşsal yenilikçi bireylerin yüksek düzeyde risk alarak yenilikleri benimsedikleri sonucu ortaya çıkmaktadır (Dobre, Dragomir ve Preda, 2009).

Bireyler sahip oldukları karakteristik özellikleri doğrultusunda yenilikçiliğe karşı farklı tutumlar besleyebilmektedir. Ayrıca, bireyler hayatları boyunca sabit bir yenilikçilik davranışı göstermemekte; aldıkları eğitim ve buldukları ortama göre davranışları şekillenebilmektedir. Bu farklılıklar sebebiyle de, bireyler yeniliği daha erken ya da daha geç benimseyebilmekte; aldıkları risk sayıları değişebilmektedir. Bireyler, yenilikçilik açısından sahip oldukları özellikler dolayısıyla beş farklı gruba ayrılmaktadır. Bunlar; yenilikçiler, öncüler, sorgulayıcılar, kuşkuçular ve gelenekçilerdir (Rogers, 2005).

Günümüzde yaşantımıza giren teknolojik yenilikler bireyleri kendilerini yenilemeye zorunlu tutmakta ve bireylerin bu yenilikleri takip etmeleri gerekmektedir. Bu durum gerek kurumsal gerekse bireysel açıdan

oldukça önemli sayılmaktadır. (Sabherwal ve diğerleri,2001 ; Akt. Kösterelioğlu ve Demir, 2014 :248).

21. yüzyılın işletmecilik anlayışına bakıldığında da, başarının artırılması için yalnızca yüksek zeka katsayısına sahip bireylerin varlığı yeterli olmamaktadır. Bunun yanı sıra, duygusal ve sosyal kapasitesi yüksek bireylerin varlığına da ihtiyaç duyulmaktadır. Bundan dolayı da, bugün ivme kazanan bir hızla, duygusal zekanın geliştirilmesi konusu gündemde tutulmaktadır (Doğan ve Demiral, 2007:210).

5.Literatür ve Hipotezlerin Oluşturulması

İletişim becerilerinin gelişiminde sözlü iletişimin yanında, duyguların iyi yönetilebilme yetisi de önemli rol oynamaktadır. Duygusal olgunluk, kişinin kendi duygularının farkında olmasının yanında, diğer bireylerin duygularını da belirli bir ölçüde anlamayı gerektirir (Dilekman vd., 2008:224). Birey duygularının farkında olur ise objektif bir bakış açısına sahip olur ve kendisine, başkalarına ve etkileşimlerine ilişkin değer yargıları daha sağlıklı olur (Özer, 2000). Bireylerin kişisel ilişkilerinde ortaya çıkan sorunların bir kısmı bireylerin duyguları anlatmada ya da ilgi ve isteklerini diğer insanlara iletmede başarısız olmalarından kaynaklanabilmektedir (Çetinkaya ve Alparslan, 2011).

Schutte ve arkadaşlarının (2001) üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı araştırma göstermiştir ki; sosyal becerisi gelişmiş olan öğrencilerin duygusal zekâ düzeyleri de yüksek olmakta, bu öğrenciler işbirliğine dayalı davranışları daha çok sergilemekte, duygusal ve sosyal ilişkilerde daha başarılı olmaktadır. Diğer taraftan, Öz (2014) duygusal zekânın iletişim isteği üzerine etkisini araştırdığı çalışmada, bireyin duygusal zekâ düzeyi arttıkça, iletişim isteğinin de arttığını ve bunun sonucunda da diğer insanlarla iletişiminin daha sağlıklı olduğunu bulmuştur. Mayer ve arkadaşları (2000) da bu paralelde sonuçlar bulmuş ve bunlara ek olarak da duygusal zekânın iletişim becerilerine etkisinde cinsiyetin beklendiği gibi önemli bir rol oynamadığını ortaya koymuştur.

Yaylacı (2006:189)'ya göre duygusal zekâ, bireyin çevresi ile olan iletişimde etkinlik sağlaması amacıyla duygularından bir rehber olarak yararlanabilme yeteneğidir. Bu bağlamda, duygusal zekâ düzeyleri yüksek bireyler, sosyal çevrelerinin büyük çoğunluğuyla sağlıklı bir iletişim kurabilmekte; duygularını uygun şekilde yönetebilmektedir.

Çetinkaya ve Alparslan (2011) da üniversite öğrencilerinin duygusal zekâ düzeyleri ile iletişim becerilerini incelediği çalışmasında benzer sonuçlara ulaşmıştır. Çalışmaya göre, duygusal zekâ ve iletişim becerileri arasında pozitif yönlü bir ilişki vardır ve bu bağlamda bireylerin birbirlerini anlayabilmelerinin ve kendilerini daha iyi ifade edebilmelerinin iletişim becerisinin bir gereği olduğunu saptamışlardır. Ayrıca, boyutlar arası en kuvvetli ilişkiyi de duygusal zekânın boyutlarından duyguların düzenlenmesi ve yönetimi ile iletişim becerileri boyutlarından davranışsal boyut arasında bulmuşlardır. Sonuç olarak, bireyler ne kadar duygularını doğru düzenleyip, bu duyguları olumlu yönde kullanabilirlerse iletişim davranışları da o kadar etkili olmaktadır.

Bunlara ek olarak, Taşlıyan ve arkadaşları (2014) duygusal zekâ, iletişim becerileri ve akademik başarı arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Yapılan araştırmaya göre, duygusal zekâ boyutları ile iletişim becerileri ve akademik başarı düzeyi arasında pozitif anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Analiz sonucunda, iletişim becerileri ile duygusal yönetim, empatik duyarlılık ve duyguların pozitif kullanımı boyutları arasında pozitif yönde ve yüksek düzeyde bir korelasyon olup, duygusal değerlendirme boyutu arasında ise pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki bulunduğu tespit edilmiştir.

Bu açıklamalar ışığında araştırmanın 1. hipotezi aşağıdaki şekilde kurulmuştur:

Hipotez 1: Duygusal zekâ iletişim becerisini olumlu yönde etkiler.

İş yaşamında, duygusal zekânın iş tatminini, örgütsel bağlılığı, takım performansını ve iş performansını pozitif bir şekilde etkilediği kabul edilmektedir (Goleman, 1998; Wong ve Law, 2002; Jordan ve Troth, 2004; Shih ve Susanto, 2010). Goleman (1997) duygusal zekâyı, işleri bitirebilme ve yaratıcı olabilme yeteneği olarak tanımlamıştır. Diğer taraftan, bireysel inovasyon rasyonel, sezgisel, duygusal ve sosyal süreçleri de içeren, işyerinde öğrenmenin önemli bir boyutu olarak görülmekte ve aynı zamanda duygular da bireylerin yeni bir şeyler ortaya koymasında önemli bir rol oynamaktadır (Fenwick, 2003).

Lyons ve Schneider (2005)'e göre, pozitif duygular yaratıcılığı geliştirmekte ve böylece bireysel yenilikçiliğe de yatkınlık sağlamaktadır. Bunlara ek olarak Park (2005) kaliteli duygusal ortamın verimliliği ve yaratıcılığı pozitif yönde etkilediğini bulmuştur. Ayrıca, Goleman (1998)'a göre, yüksek duygusal zekâyı sahip bireyler müzakerede ve problem çözmede daha başarılı olmakta ve bunlar da yaratıcı düşüncelerin temelini oluşturmaktadır. Yaratıcı düşüncelerin üretimi de bireysel yenilikçilik sürecinin ilk aşaması olarak kabul edilmektedir.

Bu bağlamda araştırmanın 2. hipotezi şu şekildedir:

Hipotez 2: Duygusal zekâ bireysel yenilikçiliği olumlu yönde etkiler.

Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda duygusal zekâ, iletişim becerileri ve bireysel yenilikçilik seviyelerinin birbiriyle ilişkili ve birbirlerini etkileyen kavramlar olduğu söylenebilir. Bu temel çıkış noktasından hareketle bu araştırmada üniversite öğrencilerinin duygusal zekâlarının iletişim becerilerine ve bireysel yenilikçilik seviyelerine etkileri incelenmiştir.

6. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin duygusal zekâlarının iletişim becerilerine ve yenilikçilik seviyelerine olan etkisini belirlemektir.

Konuyla ilgili literatür tarandığında ülkemizde duygusal zeka ile ilgili yapılan çalışma sayısının arttığı, duygusal zekânın iletişim becerilerine olan etkisinin incelendiği ancak duygusal zeka, iletişim becerileri ve bireysel yenilikçilik seviyeleri değişkenlerini bir arada ele alan çalışmaların olmadığı görülmüştür. Bu araştırma ile literatürdeki bu eksikliğin giderilmesi amaçlanmaktadır.

7.Araştırma Evreni ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2015-2016 yılları arasında Gaziantep ilinde bulunan bir vakıf üniversitesi ve bir devlet üniversitesinin İktisadi ve İdari Bilimler Fakülteleri'nde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklem seçiminde kolayda örneklem yöntemi kullanılmıştır. Ural ve Kılıç (2006)'ın hazırladığı tablo değerine göre 1000 kişilik evrenden, evreni temsil etmesi için, örneklem sayısı olarak 288 kişiye ulaşmak gerekmektedir. Veri toplama aşamasında mümkün olduğunca fazla öğrenciye ulaşılmaya çalışılmış, ancak gönüllülük esas alındığı için ankete katılmayı kabul eden 215 öğrenciye uygulanmıştır. Eksik işaretleme ve hatalı doldurma sebebiyle 12 anket çalışmadan çıkarılmıştır ve araştırma örneklemini 203 kişi olmuştur.

8.Veri Toplama Aracı ve Ölçekler

Araştırmada veri toplamak için anket kullanılmıştır. Anket 4 bölümden oluşmakta olup; ilk bölümde katılımcıların demografik özelliklerini belirlemeye yönelik sorular, ikinci bölümde duygusal zekayı ölçmeye yönelik ifadeler, diğer bölümlerde sırasıyla iletişim becerilerini ve bireysel yenilikçilik düzeyini belirlemeye yönelik ifadeler yer almaktadır. Anketteki son 3 bölümde yanıtlar 7'li likert ölçeği ile alınmıştır (1=Kesinlikle katılmıyorum, 7=Kesinlikle katılıyorum).

Üniversite öğrencilerinin duygusal zekâlarını ölçmek için Schutte Duygusal zekâ ölçeği kullanılmıştır. Duygusal zeka ölçeği 41 ifade ve üç alt boyuttan oluşmaktadır. Bu boyutlar, İyimserlik/Ruh Halinin Düzenlenmesi (Optimism/MoodRegulation), Duyguların Kullanımı (Utilization of Emotions) ve Duyguların Değerlendirilmesi (Appraisal of Emotions) olarak tanımlanmıştır. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlanması ve geçerlilik çalışması Tatar ve arkadaşları (2014) tarafından yapılmıştır. Çalışmada, Kendall İyi Uyuşum Analizi ile elde edilen sonuca göre ($W=0,131$; $\chi^2=(41) 26,764$; $p>0,05$) formun İngilizce-Türkçe eşdeğerliliği uzmanlar kişiler tarafından onaylanmış, yapılan Bartlett Küresellik Testi ile maddeler arasında faktör analizi yapmaya yeterli düzeyde ilişki bulunmuştur ($\chi^2(820) =16705,78$; $p<0,001$) (Tatar, Tok ve Saltukoğlu, 2011).

Korkut (1996) tarafından geliştirilen "iletişim becerileri değerlendirme ölçeği" (İBDÖ), 25 maddeden oluşmaktadır. Ölçek tek boyutta olup, ters kodlu madde bulunmamakta ve alınabilecek en yüksek puan 100, en düşük puan ise 0'dır. Ölçekten alınan puanın yüksekliği bireyin kendisini iletişim becerileri açısından olumlu olarak değerlendirdiğini göstermektedir (Korkut,2005: 145).

Orijinali Hurt ve arkadaşları (1977) tarafından geliştirilmiş olan "Bireysel Yenilikçilik Ölçeği" 20 maddeden oluşmakta ve alt boyutlar üzerinden değil; maddelerin bütünü üzerinden tek bir boyutta değerlendirilmektedir. Pozitif maddeler sırasıyla 1, 2, 3, 5, 8, 9, 11, 12, 14, 16, 18. ve 19. maddeler iken,

negatif maddeler 4, 6, 7, 10, 13, 15, 17. ve 20. maddelerdir (Hurt, Joseph veCook, 1997).

9.Verilerin Analizi ve Kullanılan İstatistiksel Teknikler

İstatistiksel analizler SPSS 23.0 kullanılarak yapılmıştır. Çalışmaya katılan 203 üniversite öğrencisinin çoğunluğunu %49,3 (n=100) ile 18-20 yaş arasındaki öğrenciler oluşturmakta ve bunu %48,3 (n=98) ile 21-25 yaş arası grup izlemektedir. Katılımcıların %54,2 (n=110)'si kadın, %45,8'i (n=93) erkektir. Katılımcılar tamamı İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesine bağlı 4 farklı bölümde okumakta ve büyük çoğunluğu %40,4 (n=82) ile işletme bölümünde bulunmakta; bunu %32,5 (n=66) ile iktisat bölümü izlemektedir. Öğrencilerin büyük çoğunluğu %53,2 (n=108) ile 1.sınıfta okumakta; bunu %24,6 (n=50) ile 2.sınıflar izlemektedir. Ayrıca öğrencilerin büyük çoğunluğu %93,6 (n=190) ile hayatlarının büyük çoğunluğunu kentsel alanda geçirdiğini belirtmiş ve büyük çoğunluğu %70,9 (n=144) ile akademik başarı açısından kendilerinin orta düzeyde olduğunu söylemişlerdir. Yine aynı şekilde katılımcıların büyük çoğunluğu %74,4'ü (n=151) ailelerinin gelir düzeyinin orta düzeyde olduğunu belirtmiş ve %70'i (n=142) aile ortamlarının huzurlu olduğunu söylemiştir.

Çalışmada sırasıyla keşfedici faktör analizi, geçerlilik ve güvenilirlik, normal dağılım, korelasyon ve son olarak da regresyon analizleri yapılmıştır.

Keşfedici faktör analizinde değişkenler arasındaki ilişkilerden hareketle faktör bulmaya yönelik bir işlem yapılmaktadır. Doğrulayıcı faktör analizinde ise değişkenler arasındaki ilişkiye dair önceden saptanan hipotezlerin test edilmesi söz konusudur. Bu çalışmada, varlığı kurulmuş olan ilişkilerin veri ile uyumunu doğrulamak yerine veri seti üzerindeki ilişkileri keşfetmeye çalışmak istenmiştir.

Araştırmada ilk olarak duygusal zekâ ölçeğinin keşfedici faktör analizi yapılmıştır. Sonuçlar tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1: Duygusal zekâ ölçeği keşfedici faktör analizi sonuçları

Madde	İyimserlik / Ruh Halinin Düzenlenmesi	Duyguların Kullanımı	Duyguların Değerlendirilmesi
D1	.478		
D2	.409		
D11	.546		
D16	.424		
D18	.555		
D19	.518		
D27	.497		
D29	.632		
D30	.624		
D31	.664		
D32	.455		

D37	.709		
D38	.748		
D6		.378	
D8		.636	
D17		.614	
D22		.667	
D24		.437	
D26		.565	
D35		.617	
D39		.539	
D4			.658
D10			.594
D13			.633

Keşfedici faktör analizinde sorular temel bileşenler yöntemi ve Varimax döndürme yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. KMO değeri ,755 olup faktör analizi için örneklem büyüklüğü yeterlidir (Bar-On, 2006). Bartlett's Küresellik Testi sonucunda Ki Kare değeri 1544.242, serbestlik derecesi değeri (df) 276 ve Sig. Değeri ,000 bulunmuş olup, veriler çok değişkenli normal dağılımdan gelmektedir ve faktör analizine uygundur (Bar-On, 2006). Faktör yükleri düşük olduğundan (0,32' nin altı) ya da iki faktöre birden yüklendiğinden dolayı 22, 41, 40, 23, 14, 36, 33, 20, 7, 3, 25, 5, 9, 28, 34, 15 ve 12 numaralı maddeler çıkartılmıştır.

Araştırmada kullanılan ölçeklerin güvenilirlik analizi yapılmış ve analiz sonuçları Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2: Değişkenlerin güvenilirlik analizi sonuçları

Değişken	Madde Sayısı	Alpha Katsayısı
Duygusal Zekâ	24	.811
Yenilikçilik	20	.793
İletişim becerileri	25	.935

Alpha katsayıları 0,70 in üzerinde olduğundan değişkenlerin güvenilir oldukları sonucuna varılmıştır (Özer, 2000).

Araştırmada parametrik testlerin kullanılmasının uygun olup olmadığını belirlemek amacıyla verilerin normal dağılım gösterip göstermediği araştırılmıştır. Normallik testi yapılmış ve tüm değişkenlerin basıklık ve çarpıklık değerleri -1 ile +1 aralığında çıktığından verilerin normal dağılım gösterdiği varsayılmıştır (Bar-On, 2006).

Araştırma değişkenleri arasında ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla değişkenler arasında korelasyon değerlerine bakılmıştır ve sonuçlar Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3: Değişkenler arası korelasyon değerleri

	Bireysel Yenilikçilik	İletişim Becerileri	İyimserlik	Duyguların Kullanımı	Duyguların Değerlendirilmesi	Duygusal zekâ (genel)
Bireysel Yenilikçilik	1					
İletişim Becerileri	.560**	1				
İyimserlik	.497**	.617**	1			
Duyguların Kullanımı	.345**	.286**	.505**	1		
Duyguların Değerlendirilmesi	-.119	-.095	-.067	-.037	1	
Duygusal zekâ (genel)	.314**	.348**	.639**	.712**	.577**	1

** p<0.01 önem düzeyinde anlamlı

Analiz sonuçlarına göre iletişim becerileri, iyimserlik ve duyguların kullanımı ile yenilikçilik arasında; iyimserlik ve duyguların kullanımı ile iletişim becerileri arasında ve duyguların kullanımı ile iyimserlik arasında p<0.01 önem düzeyinde pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu bulgusu elde edilmiştir. Diğer bir ifadeyle duygusal zekâ boyutlarından duyguların değerlendirilmesi boyutu dışındaki tüm değişkenler arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Duygusal zekâ tek bir boyut olarak alındığında ise tüm araştırma değişkenleri ile olumlu yönde anlamlı ilişkiye sahip olduğu görülmektedir.

Duygusal zekânın iletişim becerileri üzerindeki etkisini ölçmek amacıyla çoklu regresyon analizi yapılmış ve sonuçlar Tablo 4'de verilmiştir.

Tablo 4. İletişim becerileri değişkeni regresyon analizi

Bağımsız Değişkenler	Beta Katsayısı	Anlamlılık
İyimserlik	.631	.000
Duyguların Kullanımı	-.034	.596
Duy.Değer.	-.054	.334

F Değeri: 41.418 p<0.001Düzeltilmiş R² : .375 Tahminin Standart Hatası: .77916 Durbin-Watson : 1.935

Analiz neticesinde duygusal zekânın iyimserlik boyutunun iletişim becerilerini pozitif yönde anlamlı olarak etkilediği görülmüştür. Durbin Watson sonucuna göre otokorelasyon olmadığı görülmektedir. p<0.001 olduğundan model anlamlıdır. Duygusal zekâ iletişim becerisini %37 oranında açıklamaktadır. Araştırmanın 1. Hipotezi “Duygusal zekâ iletişim becerisini olumlu yönde etkiler.” kabul edilmiştir.

Sonraki aşamada bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken olan yenilikçilik üzerindeki etkisini ölçmek amacıyla çoklu regresyon analizi yapılmış ve sonuçlar Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5: Duygusal zekânın yenilikçiliğe etkisine ilişkin regresyon analizi

Bağımsız Değişkenler	Beta Katsayısı	Anlamlılık
İyimserlik	.428	.000
Duyguların Kullanımı	.126	.075
Duy.Değer.	-.086	.161

F Değeri: 24.066 p<0.001Düzeltilmiş R² : .255

Tahminin Standart Hatası: .66378 Durbin-Watson : 1.605

Tablo 5’e bakıldığında duygusal zekânın bireysel yenilikçiliği % .25 oranında açıkladığı; duygusal zekâ boyutlarından iyimserliğin, yenilikçiliği pozitif yönde anlamlı olarak etkilediği görülmüştür. Durbin Watson sonucuna göre oto korelasyon olmadığı görülmektedir. Ayrıca, p<0.001 olduğundan model anlamlıdır (Bar-On, 2006). Çalışmanın 2. Hipotezi “Duygusal zekâ bireysel yenilikçiliği olumlu yönde etkiler.” kabul edilmiştir.

10.Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada duygusal zekâ ile iletişim becerileri ve bireysel yenilikçilik arasındaki ilişki ve duygusal zekânın iletişim becerilerine ve bireysel yenilikçiliğe etkileri incelenmiştir. Bu amaçla, Gaziantep’te bulunan iki vakıf ve bir devlet üniversitesinde İktisadi İdari ve Sosyal Bilimlerde öğrenim gören öğrencilerden, kolayda örnekleme yöntemiyle seçilen bir örneklem üzerinden bir araştırma yapılmıştır. Çalışmamızda duygusal zekâ bağımsız değişken; iletişim becerileri ve bireysel yenilikçilik seviyeleri ise bağımlı değişken olarak incelenmiş ve anket yöntemiyle bulunan sonuçlar bu doğrultuda analiz edilmiştir. Yapılan araştırma ile üniversite öğrencileri hakkında konu edilen değişkenlere ilişkin bulgular elde edilmiştir.

Korelasyon sonuçları incelendiğinde, duygusal zekânın boyutlarından olan iyimserlik ve duyguların kullanımı ile yenilikçilik ve iletişim becerileri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Yapılan regresyon analizleri sonucunda ise; duygusal zekânın boyutlarından

biri olan iyimserliğin yenilikçiliği pozitif yönde anlamlı olarak etkilediği görülmekte ve bu da ikinci hipotezin konusu olan duygusal zekânın yenilikçiliğe olan pozitif etkisini doğrulamaktadır. Araştırmanın diğer bağımlı değişkeni olan iletişim becerileri konusunda ise, yine iyimserliğin iletişim becerilerini pozitif yönde anlamlı olarak etkilediği görülmekte ve bu da birinci hipotezimizin konusu olan duygusal zekânın iletişim becerilerine olan pozitif etkisini doğrulamaktadır. Sonuç olarak üniversite öğrencilerinin duygusal zekânının iletişim becerilerini ve yenilikçilik seviyelerini pozitif yönde etkilediği yargısına ulaşılmıştır. Ancak, duygusal zekânın etkisinin iki bağımlı değişkende de iyimserlik boyutu üzerinden bir etkisi olmuştur.

Günümüz rekabet ortamında işletmeler için en önemli üretim faktörü yetenekli insan gücüdür. Finansal ve fiziksel sermayenin yanında entelektüel sermaye ve sosyal sermayenin önemi gün geçtikçe daha da artmaktadır. Bu bağlamda değer yaratan bilgi yaratmada yenilikçiliğin, sosyal sermayenin geliştirilmesinde ise iletişimin rolü yadsınmaz. Toplumdaki bireyleri iş hayatına hazırlayan en önemli kurumlardan olan üniversitelerde öğrencilerin yenilikçi ve iletişim becerilerine sahip olması gelecek için ümit vericidir. Bireysel yenilikçiliği ve iletişim becerisini etkileyen duygusal zekâ ise iş yaşamında birçok yönden çalışan davranışlarını (iş tatmini, motivasyon, performans gibi) etkilemektedir. Dolayısıyla bu konuların derinlemesine araştırılması hem bu konular üzerinde farkındalık yaratacak, hem de duygusal zekânın artırılmasına yönelik neler yapılabileceği konusunda gelişmeler sağlanabilecektir.

Bütün bunların yanı sıra araştırmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Araştırmanın sadece üniversite öğrencilerinde ve İktisadi ve İdari Bilimlerde yapılmış olması araştırmanın önemli bir kısıtıdır. Bu nedenle, farklı iş kollarında ya da farklı topluluklarda yapılacak araştırmalardan farklı sonuçlar elde edilebilir. Bunun yanı sıra, araştırmada kullanılan veriler sadece Gaziantep'te bulunan öğrenciler arasından elde edilmiştir. Farklı illerdeki üniversite öğrencilerinden veyafarklı sektörlerde çalışanlardan elde edilecek verilerle daha genel ve açıklayıcı sonuçlara ulaşmak mümkün olabilir.

KAYNAKÇA

- Agarwal, R. And Prasad, J. (1998). A Conceptual and Operational Definition of Personal Innovativeness in the Domain of Information Technology. *Information Systems Research*, 9(2):204-224.
- Bar-On, R. (2006). The Bar-On model of Emotional Social Intelligence (ESI). *Psicothema*, 18:13-25.
- Barsade, S., Brief, A. P., ve Spataro, S. E. (2003). The Affective Revolution in Organizational Behaviour: The Emergence Of A Paradigm. In J. Greenberg(Ed.), *Organizational Behaviour: The State Of The Science*, Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum , 3-52.

- Boyatzis, R. E., ve Sala, F. (2004). Assessing Emotional Intelligence Competencies. In G. Geher (Ed.). *Measuring Emotional Intelligence: Common Ground And Controversy* Hauppauge, NY: Nova Science , 147-180.
- Cherniss, C. (2010). Emotional Intelligence: Toward Clarification of a Concept. *Industrial and Organizational Psychology*, 3(2):110-126.
- Çetinkaya, Ö., ve Alparslan, A. M. (2011). Duygusal Zekânın İletişim Becerileri Üzerine Etkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Çalışma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16(1):363-377.
- Dilekman, M., Bascı, Z., ve Bektaş, F. (2008). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin İletişim Becerisi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* , 12(2):223-231.
- Dobre, C., Dragomir, A., ve Preda, G. (2009). Consumer Innovativeness: A Marketing Approach. *Management and Marketing*, 4(2):19-34.
- Doğan, S. ve Demiral, Ö. (2007). Kurumların Başarısında Duygusal Zekanın Rolü ve Önemi. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 14(1):209-230.
- Edutopia. (2001, Şubat 22). *Edutopia*. Mart 7, 2016 tarihinde <http://www.edutopia.org/social-emotional-intelligence-learning-education> adresinden alındı
- Fenwick, T. (2003). Innovation: Examining Workplace Learning in New Enterprises". *Journal of Workplace Learning*, 15(3):123-132.
- Goleman, D. (1995). *Duygusal Zekâ Neden IQ'dan Daha Önemlidir?* (çev. Banu Seçkin Yüksel, 2005). İstanbul: Varlık Yayınları.
- Goleman, D. (1997). "Beyond IQ: Developing The Leadership Competencies Of Emotional Intelligence", 2nd *International Competency Conference*. London.
- Goleman, D. (1998). *Working with Emotional Intelligence*. New York: Random House Digital.
- Goleman, D. (2000). *İşbaşında Duygusal Zekâ*. İstanbul: Varlık Yayınları.
- Hurt, H. T., Joseph, K., ve Cook, C. (1977). Scales for the measurement of innovativeness. *Human Communication Research*, 4:58-65.
- Iksan, Z. H., Zakaria, E., Meerah, M. S., Osman, K., Lian, C. K., Mahmud, D. S., et al. (2012). Communication Skills Among University Students. *Social and Behavioral Sciences* 59:71-76.
- Jordan, P. J., ve Troth, A. C. (2002). Emotional Intelligence And Conflict Resolution: Implications For Human Resource Development, *Advances in Developing Human Resources*, 4(1):62-79.

- Karatepe, S. (2005). "Örgütsel İletişim", *Örgütsel Davranış Boyutlarından Seçmeler* içerisinde, Ankara: Nobel Yayınları, 222-251.
- Korkut, F. (2004). *Okul Temelli Önleyici Rehberlik ve Psikolojik Danışma*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kösterelioğlu, M.A. ve Demir, F. (2014). Öğretmenlerin Bireysel Yenilikçilik Düzeyinin Öğretmen Liderliğine Etkisi, *The Journal of Academic Social Science Studies*, 26: 247-256.
- Lu, Yu, Liu, ve Yao. (2003). Technology Acceptance Model for Wireless Internet, *Internet Research*. 206-222.
- Lyons, J. B., ve Schneider, T. R. (2005). The Influence Of Emotional Intelligence On Performance. *Personality And Individual Differences*, 39:693-703.
- Mayer, J. D., Roberts, R. D., ve Barsade, S. G. (2008). Human Abilities: Emotional Intelligence. *Annual Review of Psychology*, 59:507-536.
- Mayer, J. D., ve Salovey, P. (1997). *What is emotional intelligence? In P. Salovey ve D.J. Sluyter (Eds.)*. New York: Basic Books.
- Mayer, J. D., Salovey, P., ve Caruso, D. R. (2000). Models of emotional intelligence. *In R.J. Sternberg (Ed.), Handbook of Intelligence (2nd ed.)* New York: Cambridge University Press, 396-420.
- Nov, Y. (2008). Personality and Technology Acceptance: Personal Innovativeness in IT, Openness and Resistance to Change. *Hawaii International Conference on Systems Sciences, proceedings of the 41st Annual Conference* (s. 448). Hawaii: ISSN: 1530-1605.
- Öz, H. (2014). Emotional Intelligence as A Predictor of L2 Communication. *Procedia – Social and Behavioral Sciences* 186: 424 – 430.
- Özer, A. K. (2000). *İletişimsizlik Becerisi*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Park, J. (2005). "Fostering Creativity And Productivity Through Emotional Literacy: The Organizational Context". *Development and Learning in Organizations*, 5-7.
- Pease, A. (2003). *Beden Dili, Yeşim Özben (Çev.)*. İstanbul: Rota Yayın.
- Petrides, K. V., Pita, R., ve Kokkinaki, F. (2007). The Location Of Trait Emotional Intelligence in Personality Factor Space. *British Journal of Psychology*, 98(2):273-289.

- Redding, W.C. (1984). *The Corporate Manager's Guide To Better Communication*. Glenview: Scott, Foresman and Company.
- Rogers. (2005). Evaluation of Diffusion of Innovation, *International Encyclopedia of the Social- Behavioural Sciences*. ISBN:0-08-043076-7, 4982-4986.
- Sabherwal, R., Hirschheim, R. ve Goles, T. (2001). The Dynamics of Alignment: Insights From A Punctuated Equilibrium Model. *Organization Science*, 12(2): 179-197.
- Schutte, N., Malouff, J. M., ve Bobik, C. (2001). Emotional Intelligence and Interpersonal Relations. *The Journal of Social Psychology*, 141 (4):523-536.
- Shih, H. A., ve Susanto, E. (2010). "Conflict Management Styles, Emotional Intelligence, And Job Performance In Public Organizations". *International Journal of Conflict Management*, 21(2):147-168.
- Taşlıyan, M., Hırlak, B., ve Harbalıoğlu, M. (2014). Duygusal Zekâ, İletişim Becerileri ve Akademik Başarı Arasındaki İlişki Üniversite Öğrencilerine Bir Uygulama. *ASSAM Uluslararası Hakemli Dergi*, 2(3):45-58.
- Tatar, A., Tok, S., ve Saltukoğlu, G. (2011) Gözden Geçirilmiş Schutte Duygusal Zekâ Ölçeğinin Türkçe'ye Uyarlanması ve Psikometrik Özelliklerinin İncelenmesi. *Klinik Psikofarmakoloji Bülteni*, 21(4): 325-338.
- Usluel, Y. K., ve Mazman, S. G. (2010). Eğitimde Yeniliklerin Yayılımı, Kabulü Ve Benimsenmesi Sürecinde Yer Alan Öğeler: Bir İçerik Analizi Çalışması. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(39):60-74.
- Ural, A. ve Kılıç, İ. (2006). *Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS ile Veri Analizi*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Uzkurt, C. (2008). *Pazarlamada Değer Yaratma Aracı Olarak Yenilik Yönetimi ve Yenilikçi Örgüt Kültürü*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Wong, C. S., ve Law, K. S. (2002). "The Effects Of Leader And Follower Emotional Intelligence On Performance And Attitude: An Exploratory Study. *The Leadership Quarterly*, 13(3):243-274.
- Yaylacı, G. Ö. (2006). *Kariyer Yaşamında Duygusal Zekâ ve İletişim Yeteneği*. İstanbul: Hayat Yayınları.